

14. Куценко Ю.Ю. Питання релігії в творчій спадщині М. Драгоманова: історіографія проблеми // Південний край. Іст. науки. Херсон, 2005. Вип. XIX. С. 90–96.
15. Переписка Михайла Драгоманова з Михайлом Павликом (1876–1895). Т. 6: (1890–1891). Чернівці: Друк. „Руської Ради”, 1910. 288, VIII с.
16. Лобода М. „Я лише всього фаталіст”: Михайло Драгоманов і релігія // Людина і світ. 1998. №5–6. С. 55–58.
17. Филипович Л. Проблеми релігії у науковій спадщині Михайла Драгоманова // Наук. зап. нац. ун-ту „КМА”. Київ, 1996. Т. 1: Філософія та релігієзнавство. С. 102–107.

УДК 338.485:[711.554:005.591.4]](100+477)

*Наталія Олександрівна Бондар,
канд. іст. наук, доцент кафедри ЮНЕСКО
“Філософія людського спілкування” та
соціально-гуманітарних дисциплін,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

РЕДЕВЕЛОПМЕНТ ПРОМИСЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ НОВИХ ТУРИСТИЧНИХ АТРАКЦІЙ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СВІТУ

На сьогодні туризм є перспективною галуззю, яка може посилювати та прискорювати динаміку економічного розвитку міст, сільських територій, регіонів, країн тощо. Разом з цим, розвиток сфери послуг, до якої відноситься туризм, потребує розширення матеріальної бази, що є необхідним для розвитку та вдосконалення супутньої інфраструктури. В цьому контексті актуальним постає використання в якості матеріальної бази сфери послуг колишніх об’єктів промисловості. Тож, з цієї точки зору все більше популярності набирає поняття «редевелопмент промислових територій».

Редевелопмент промислових територій – це перепрофілювання застарілих промислових та адміністративних будівель у відповідності до потреб сучасного ринку та суспільного розвитку. Так як туризм є галуззю, яка потребує потужного матеріального фонду, тож цілком очевидним є використання редевелопмента промислових територій саме в цілях розвитку туристичної інфраструктури. Крім цього в даному випадку переслідується подвійна мета: запобігання перетворенню об'єктів, на яких зупинилось виробництво, на звалища, що в свою чергу може призвести до екологічної катастрофи, адже більшість таких об'єктів зосереджена в містах. А по-друге, значно поповнюється матеріальний фонд туристичної сфери.

Редевелопмент є вдалою практикою у всьому світі. Як зазначають вітчизняні дослідники проблеми екологізації міського простору: “Перепрофільовані виробничі території стають новими точками тяжіння у містах, використовуючись для створення багатофункціональних кластерів, що поєднують різноманітні об'єкти нерухомості, рекреаційні зони, науковоінноваційні центри, культурно-просвітницькі об'єкти тощо. Редевелопмент має багатогранний ефект: вдосконалення архітектурно-планувального розвитку міста, поява нових земельних ресурсів, об'єктів нерухомості, робочих місць, перетворення та розвиток транспортної мережі, скорочення маятникової міграції, вирішення екологічних проблем”. [2, с.198]

Редевелопмент цікавий з багатьох точок зору, а саме:

- економічної - адже реконструкція занедбаних промислових об'єктів, перетворює їх на економічно привабливі за рахунок підвищення вартості та відновлення можливості давати прибуток;
- туристичної - з'являються нові об'єкти туристичної інфраструктури, що сприяє посиленню туристичного потоку в місця їх локалізації;
- культурної - адже більшість занедбаних промислових підприємств представляють собою архітектурні витвори минулих століть, а отже являються пам'ятками архітектури, об'єктами культурної та історичної

спадщини. Їх реконструкція, як правило, відбувається зі збереженням початкового вигляду;

- екологічної - більшість промислових підприємств, які вже не використовуються за призначенням, поступово перетворюються на звалища, що небезпечно для навколишнього середовища.

В світовій практиці відомо багато способів розвитку та вдосконалення міського простору. І не останні позиції в цьому займає редевелопмент промислових територій, який покликаний створити творчі “креативні” кластери та надихнути життям вже існуючі забудови. [1, с. 65]

Так, у Великобританії 17 га портових кварталів, які мали історичне значення, в центрі Ліверпуля було комплексно реконструйовано. Місце, що отримало назву Paradise Project, перетворилось на культурний, діловий, а також туристичний центри, що притягують багатьох мешканців та гостей міста. [3].

Інший приклад - створення центра перетинання туристичних потоків за рахунок трансформації сталелитейного заводу Templeborough в Ротерхемі в науково-пригодницький центр «Магна». Його територія займає 25,2 га та знаходиться на околиці міста. Реконструкція була здійснена в межах державної програми “Мілленіум”. Зараз в центрі “Магна” розташовані пізнавально-тематичні павільйони-музеї, присвячені чотирьом першоелементам (Землі, Воді, Повітрю, Вогню), що сприяли виробництву сталі. [3].

Найбільш вигідним є перепрофілювання колишніх промислових об'єктів саме на об'єкти туристичної інфраструктури. Так стару текстильну фабрику у Польщі перетворили на один з найбільших торгово-розважальних центрів Центральної Європи, сталеплавильний завод в Гамбурзі було перетворено на 4-х зірковий готель «Іст», Арт-зона «Артс дистрикт» в Пекіні розташована на території колишнього заводу з виробництва електроніки.

Отже, цілком очевидним є той факт, що редевелопмент промислових територій як спосіб створення нових туристичних атракцій активно використовується у всьому світі.

Можна виділити наступні позитивні риси редевелопменту промислових територій як способу створення нових туристичних атракцій:

- Як правило промислові об'єкти, які наразі не використовуються за призначенням через значний вік, невідповідність сучасним технологіям, будувались у центрі міст, тож це співпадає з пріоритетним розташуванням туристичних об'єктів.
- Промислові об'єкти минулого як правило вражають своєю масштабністю, тож цільове використання величезних площ, а не їх занепад, є раціональним з багатьох точок зору.
- Запобігання екологічним катастрофам через перетворення занедбаних промислових об'єктів на звалища.
- Промислові об'єкти минулого мали свою інфраструктуру, що також полегшує їх використання
- Перетворення застарілих об'єктів в економічно привабливі.

Поряд з позитивними моментами у редевелопменті промислових територій в нові туристичні атракції є й багато труднощів:

- Зміна призначення промислового об'єкту поки не має чіткого правового та законодавчого механізму, що викликає велику кількість бюрократичних перепон.
- Висока вартість реконструкції об'єктів, яка цілком покладається на девелопера за відсутності державних програм фінансової допомоги.
- Можлива складна екологічна ситуація через колишнє функціонування промислового підприємства.
- Реконструкція промислового об'єкту має відбуватись в контексті загального архітектурного ансамблю
- Пошук та залучення інвестицій.

Попри труднощі на шляху редевелопменту промислових територій в туристичні атракції та спираючись на світовий досвід цього напрямку, подібні проекти стають популярними і в нашій країні. Наприклад, Арт- завод «Механіка» в місті Харків – це креативний простір площею 20 тис. м². Цей

масштабний івент-майданчик розташований в цехах колишнього паровозобудівельного заводу кінця ХІХ ст. В цьому кластері відбуваються концерти українських та іноземних музикантів, тематичні вечори, майстер-класи, фестивалі. Сюди приїжджають харків'яни та гості міста. Завод почав реконструкцію цехів в 2016 році. Відтоді команда «Механіки» продовжує облагороджувати колись занедбану територію й втілювати свої творчі задуми, які сприяють залученню туристів в Харківських регіон.

Отже, редевелопмент промислових об'єктів в нові туристичні атракції є перспективним з точки зору збагачення матеріальної бази туризму та розвитку туристичної сфери окремих регіонів та України в цілому, але потребує державної підтримки на законодавчому рівні та фінансової допомоги з боку профільних міністерств.

Література

1. Пандас А. В. Редевелопмент як перспективний механізм розвитку промислової зони / А. В. Пандас, С. О. Крижановський // Економіка та держава. – 2018. – № 12. – С. 64–67.
2. Сєдін В. Л. Комплексний підхід до організації реконструкції промислових підприємств в умовах екологізації міського середовища / В. Л. Сєдін, В. В. Ковальов, Т. С. Кравчуновська // Строительство, материаловедение, машиностроение : сборник науч. тр. / Приднепр. акад. стр-ва и архитектуры. – Днепр, 2017. – Вып. 101. – С. 198–202. – (Компьютерные системы и информационные технологии в образовании, науке и управлении).
3. Редевелопмент промзон: що каже світовий досвід і які перспективи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://budport.com.ua/news/17792-redevelopment-promzon-scho-kazhe-svitoviy-dosvid-i-yaki-perspektivi-v-ukrajni>. – Назва з екрана.